

Kohtuasi C-376/22

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

10. juuni 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Verwaltungsgerichtshof (Austria kõrgeim halduskohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

24. mai 2022

Kassaatorid:

Google Ireland Limited

Meta Platforms Ireland Limited

Tik Tok Technology Limited

Vastustaja:

Kommunikationsbehörde Austria (Komm Austria)

Põhikohtuasja ese

Suhtlusplatvormide seadus – Direktiiv 2000/31/EÜ – Direktiiv 2010/13/EL – Konkreetse infoühiskonna teenuse vastu võetav meede

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Liidu õiguse tõlgendamine; ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse

kohta) (EÜT 2000, L 178, lk 1; ETL eriväljaanne 1325, lk 399) artikli 3 lõike 4 punkti a alapunkti ii tuleb tõlgendada nii, et konkreetse infoühiskonna teenuse vastu võetavat meedet võib mõista ka kui seadusega kehtestatud meedet, mis on seotud konkreetsete infoühiskonna teenuste (nagu suhtlusplatvormid) üldiselt kirjeldatud kategooriaga, või nõuab meetme olemasolu selle sätte tähenduses otsuse tegemist konkreetse üksikjuhtumi (nt nimeliselt määratletud suhtlusplatvormi) kohta?

2. Kas direktiivi 2000/31 artikli 3 lõiget 5 tuleb tõlgendada nii, et kui selle sätte kohaselt edasilükkamatutel juhtudel ei teatata komisjonile ja asukohaliikmesriigile võetud meetmest võimalikult kiiresti (tagantjärele), tähendab see, et pärast (tagantjärele) teatamise jaoks piisava ajavahemiku möödumist ei tohi seda meedet konkreetse teenuse suhtes kohaldada?

3. Kas sellise meetme kohaldamist direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 tähenduses, mis ei ole seotud saadete ja kasutajate loodud videotega, mis tehakse kättesaadavaks videojagamisplatvormil, takistab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiivi 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT 2010, L 95, lk 1) artikli 28a lõige 1 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/1808, millega muudetakse direktiivi 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv), et võtta arvesse muutuvat turuolukorda (ELT 2018, L 303, lk 69) sõnastuses?

Viidatud ühenduse õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta – e-kaubanduse direktiiv)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv)

Viidatud riigisisese õiguse sätted

Föderaalseadus suhtlusplatvormide kasutajate kaitsemeetmete kohta (suhtlusplatvormide seadus) (Bundesgesetz über Maßnahmen zum Schutz der Nutzer auf Kommunikationsplattformen (Kommunikationsplattformen-Gesetz KoPl-G))

§ 1. (1) Selle föderaalseaduse eesmärk on edendada vastutustundlikku ja läbipaistvat tegelemist kasutajate teadetega järgnevalt nimetatud sisu kohta suhtlusplatvormidel ning selliste teadete viivitamatut käsitlemist.

(4) Videojagamisplatvormide teenuseosutajad (§ 2 punkt 12) on seoses seal kättesaadavaks tehtud saadete (§ 2 punkt 9) ja kasutajate loodud videodega (§ 2 punkt 7) vabastatud käesoleva föderaalseadusega sätestatud kohustustest.

(5) Teenuseosutaja taotluse korral on järelevalveasutus kohustatud tuvastama, kas ta kuulub käesoleva föderaalseaduse kohaldamisalasse.

§ 3. (1) Teenuseosutajad peavad looma tõhusa ja läbipaistva menetluse selliste teadete käsitlemiseks ja lahendamiseks, mis esitatakse suhtlusplatvormil kättesaadava väidetavalt ebaseadusliku sisu kohta.

§ 4. (1) Teenuseosutajad on kohustatud koostama aruande väidetava ebaseadusliku sisuga seotud teadete käsitlemise kohta igal aastal, rohkem kui miljoni registreeritud kasutajaga suhtlusplatvormide puhul iga poole aasta järel. Aruanne tuleb esitada järelevalveasutusele hiljemalt ühe kuu jooksul pärast aruandega hõlmatud ajavahemiku lõppu ning teha samal ajal alaliselt ja kergesti leitavalt kättesaadavaks enda veebisaidil.

§ 8. (1) Järelevalveasutus selle föderaalseaduse tähenduses on Austria ringhäälingusektori regulatiivorgani loomise seaduse (Bundesgesetz über die Einrichtung einer Kommunikationsbehörde Austria, KOG) § 1 kohaselt loodud Kommunikationsbehörde Austria.

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõtte

- 1 Austria suhtlusplatvormide seadus (edaspidi „KoPl-G“), mille eesmärk on tugevdada selliste platvormide pakkujate nn platvormi vastutust, hõlmab nii kodu- kui välismaiseid teenuseosutajaid ning kohustab neid muu hulgas kehtestama teatamis- ja kontrollimenetluse väidetavalt ebaseadusliku sisu jaoks, koostama ja avaldama korrapäraseid läbipaistvusaruandeid vastavate teadete käsitlemise kohta ning määrama vastutavad ametnikud ja dokumentide volitatud vastuvõtjad.
- 2 Platvormide üle teostab järelevalvet Kommunikationsbehörde Austria (Austria ringhäälingusektori regulatiivorgan, edaspidi „KommAustria“), kes võib rikkumiste korral määrata rahatrahve.
- 3 KoPl-G on näide õigusaktidest, mida mitmed liikmesriigid on juba vastu võtnud või vastu võtmas selliste teemade kohta nagu ebaseadusliku veebisisu eemaldamine, hoolsuskohustus, teatamis- ja õiguskaitsemenetlus ning läbipaistvus. Selle teema kiireloomulisus nõudis Austria seadusandja arvates riiklikke meetmeid, kuni luuakse Euroopa eeskirjad.

- 4 Austria seadusandja lähtus sellest, et KoPl-G meetmed on kooskõlas direktiiviga 2000/31/EÜ. Kassaatorid aga väidavad, et selles direktiivis sätestatud päritoluriigi põhimõte takistab KoPl-G kohaldamist nende tegevuse suhtes. Kuna esimest kassaatorit (Google Ireland Limited) ja kolmandat kassaatorit (Tik Tok Technology Limited) tuleb käsitleda ka videojagamisplatvormide pakkujatena, tekib lisaks küsimus, kas seoses direktiivi 2010/13/EL artikliga 28a takistab konkreetselt videojagamisplatvormide jaoks kehtestatud päritolupõhimõte KoPl-G kohaldamist nende platvormide sellisele sisule, mille puhul ei ole tegemist saadete ega kasutajate loodud videotega.
- 5 Kolmes põhikohtuasjas, mis liideti, on kõigis tegemist küsimusega KoPl-G kohaldatavuse kohta Iirimaal asuva suhtlusplatvormi pakkuja suhtes. Kõik kolm kassaatorit on taotlenud tuvastamist, et KoPl-G ei ole nende suhtes kohaldatav. KommAustria leidis kõigil kolmel juhul, et KoPl-G on kohaldatav, mille peale esitasid asjaomased teenuseosutajad kaebuse Bundesverwaltungsgericht'ile (Austria föderaalne halduskohus).
- 6 Bundesverwaltungsgericht (Austria föderaalne halduskohus) jättis kõik kaebused põhjendamatusse tõttu rahuldamata. Põhiliselt selgitas kohus selle kohta, et direktiivis 2000/31 sätestatud päritolupõhimõte ei kehti piiranguteta ning erandid on vajalikud eelkõige kõrgemate väärtuste (nt alaealiste kaitse või inimväärikuse kaitse) kõrge kaitsetaseme säilitamiseks või saavutamiseks. KoPl-G taotleb selliseid eesmärke ja loob peale selle vaid õigusliku aluse konkreetsete meetmete jaoks üksikjuhtudel. Mittekohaldatavuse tuvastamist taotleti juba enne konkreetsete meetmete võtmist ja seega enne üksikute teenuseosutajate individualiseerimist. Konkreetseid meetmeid üksikute adressaatide vastu saab aga võtta alles sagedaste rikkumiste korral, KoPl-G loob vaid selleks vajaliku õigusliku aluse ega ole seega vastuolus direktiivis 2000/31 sätestatud päritolupõhimõttega.
- 7 Bundesverwaltungsgericht (Austria föderaalne halduskohus) märkis lisaks sellele, et seni ei ole kassaatorite asukohariigile esitatud taotlust ise meetmete võtmiseks. Euroopa Komisjonile ei ole edastatud ka eelteadet selliste piiravate meetmete kohta. Samuti ei võetud meetmeid direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 tähenduses – loodi vaid selleks vajalik seaduslik alus. KoPl-G ise ei näe küll ette, et asukohariigilt tuleks taotleda meetmete võtmist või et Euroopa Komisjoni tuleks sellest teavitada. Ka tagantjärele teatamine ei ole ette nähtud. Direktiiviga kooskõlas oleva tõlgenduse puhul on aga meetmete võtmisel kohaldatavad e-kaubanduse seaduse § 23 lõiked 1 ja 2, millega võetakse riigisisesse õigusesse üle direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punkt b ja lõige 5. Videojagamisplatvormide kohta selgitas Bundesverwaltungsgericht (Austria föderaalne halduskohus), et KoPl-G vabastab videojagamisplatvormide teenuseosutajad seoses seal kättesaadavaks tehtud saadete ja kasutajate loodud videotega seaduses ettenähtud kohustustest.
- 8 Bundesverwaltungsgerichti nende järelduste peale esitatud kassatsioonkaebuses väidavad kassaatorid, et KoPl-G kohaldatavust nende platvormide suhtes kinnitati

ekslikult. Kuna Iirimaa ei teavitanud, ei tohi seadust nende suhtes kohaldada, kuna see paneb neile otsesed kohustused (nt teatamis- ja kontrollimenetluse loomiseks), mis on vastuolus päritoluriigi põhimõttega. Lisaks ei toimunud KoPl-G-ga seatud teenuste osutamise vabaduse piirangu üksikjuhtumi kontrollimist ning selle seadusega pandud kohustused on ebaproportsionaalsed.

- 9 Esimene kassaator ja kolmas kassaator väidavad lisaks seda, et rikutud on ka direktiivis 2010/13 sätestatud päritoluriigi põhimõtet, kuna Bundesverwaltungsgerichti (Austria föderaalne halduskohus) järelduse kohaselt on hõlmatud ka teenused, mille puhul on tegemist videojagamisplatvormi teenustega. Videote kommentaarid on samuti osa videojagamisplatvormi teenustest.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

- 10 Vaidlust ei ole selle üle, et kassaatorite (ka) Austrias pakutavate teenuste puhul on tegemist infoühiskonna teenustega direktiivi 2000/31 artikli 2 punkti a tähenduses. Verwaltungsgerichtshof (Austria kõrgeim halduskohus) lähtub sellest, et need teenused on käsitletavad suhtlusplatvormidena KoPl-G tähenduses ning kassaatoritele kehtib see seadus. Esimene kassaator ja kolmas kassaator on ühtlasi videojagamisplatvormide teenuseosutajad, kes on vabastatud KoPl-G kohustustest seal kättesaadavaks tehtud saadete ja kasutajate loodud videote osas, kuid mitte seoses muude nendel platvormidel levitatavate teadete või intellektuaalse sisuga esitustega (eriti kommentaaridega).

Esimene küsimus

- 11 Direktiivi 2000/31 artikli 3 lõikes 2 on sätestatud, et liikmesriigid ei tohi kooskõlastatud valdkonda kuuluvatel põhjustel piirata teisest liikmesriigist pärit infoühiskonna teenuste osutamise vabadust. Direktiivi 2000/31 artikli 2 punkti h kohaselt hõlmab kooskõlastatud valdkond liikmesriikide õigussüsteemides ettenähtud nõudeid, mis kehtivad infoühiskonna teenuste osutajate või infoühiskonna teenuste kohta vaatamata sellele, kas nõuded on üldise iseloomuga või konkreetselt nende jaoks kavandatud.
- 12 KoPl-G sisaldab tervet rida sätteid, millega kehtestatakse kodu- ja välismaistele teenuseosutajatele teatud käitumiskohustused ilma individuaalset ja konkreetset õigusakti välja andmata (nt teatamis- ja kontrollisüsteemi loomine). Alles siis, kui neid kohustusi ei täideta, võib järelevalveasutus määrata sunnimeetmeid või rahatrahve. Lisaks on teenuseosutajatel võimalik taotleda järelevalveasutuselt tuvastamist, kas nad kuuluvad kõnealuse seaduse kohaldamisalasse. Need otsused tehakse taotleja pakutavate konkreetsete suhtlusplatvormide kohta.
- 13 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et KoPl-G kehtestab selles seaduses sätestatud kohustuste kaudu nõuded infoühiskonna teenuse osutamisele ja seega mõjutab see kooskõlastatud valdkonda direktiivi 2000/31 artikli 2 punkti h

tähenduses. Seetõttu tuleb uurida, kas direktiivi artikli 3 lõike 2 erandi tegemise tingimused on täidetud.

- 14 Et see nii oleks, peavad korraga olema täidetud kolm tingimust. Esiteks peab asjaomane piirav meede olema vajalik, et tagada avalikku korda, rahva tervise kaitset või tarbijate kaitset, teiseks võetakse see meede konkreetse infoühiskonna teenuse vastu, mis takistab tegelikult nende eesmärkide saavutamist või ohustab nende saavutamist, ning kolmandaks peab see olema vastavuses nende eesmärkidega. Lisaks tuleb teatada asukohariigile ja komisjonile selliste meetmete võtmise kavatsusest.
- 15 Verwaltungsgerichtshof (Austria kõrgeim halduskohus) lähtub esialgu sellest, et esimene ja kolmas tingimus on täidetud. Teise tingimuse osas tekib aga küsimus, kas KoPl-G kohaste kohustuste puhul on tegemist konkreetse infoühiskonna teenusega seotud meetmega (mis kahjustab või ohustab eesmärke).
- 16 Austria seadusandja on käsitlenud ettenähtud kohustusi meetmetena direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 tähenduses. Verwaltungsgerichtshof (Austria kõrgeim halduskohus) on aga arvamisel, et ei ole kindel, kas üldine abstraktne õigusnorm, millega kehtestatakse üldised kohustused, ilma et tulemuseks oleks individuaalne ja konkreetne õigusakt, saab tegelikult endast sellist meedet kujutada. Verwaltungsgerichtshof (Austria kõrgeim halduskohus) küsib endalt, kas meede, mis on suunatud üldiselt määratletud teenuseosutajate kategooriale, mitte üksikutele teenuseosutajatele, on lubatav. Ta viitab kohtujuristi ettepanekule kohtuasjas C-390/18, mille kohaselt võib direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 alusel meetmeid võtta ainult juhtumipõhiselt. See küsimus jäi aga vastavas kohtuotsuses vastuseta, mistõttu jääb lahtiseks, kas selliseid meetmeid nagu KoPl-G-s ette nähtud, mis võetakse üldiselt kodu- ja välismaiste teenuseosutajate vastu, tuleb käsitleda meetmetena, mis võetakse konkreetse infoühiskonna teenuse vastu.
- 17 Asjaolu, et direktiivi 2000/31 kohaselt tuleb enne meetme võtmist taotleda päritoluliikmesriigilt meetmete võtmist, räägib samuti selle vastu, et üldist abstraktset meedet tuleb käsitleda meetmena direktiivi artikli 3 lõike 4 tähenduses, kuna sellise seaduse nagu KoPl-G vastuvõtmisel ei ole tingimata teada, millistes teistes liikmesriikides võib see teenuseosutajaid mõjutada.
- 18 Kui aga selline üldine abstraktne õigusnorm ei ole konkreetse teenuse vastu võetud meede direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 tähenduses, on eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates sellised kohustused, nagu KoPl-G-st tulenevad, vastuolus päritoluriigi põhimõttega. Järelevalveasutuse tehtud ja Bundesverwaltungsgerichti (Austria föderaalne halduskohus) kinnitatud järeldusi KoPl-G kohaldatavuse kohta kassaatorite suhtes ei oleks sel juhul tohtinud teha.

Teine küsimus

- 19 Direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punkti b kohaselt on liikmesriik kohustatud enne kõnealuste meetmete võtmist teatama komisjonile ja liikmesriigile, kelle

territooriumil on teenuseosutaja asukoht, oma kavatsusest võtta selliseid meetmeid. Enne seda peab liikmesriik olema tulemusteta taotlenud asukohaliikmesriigilt meetmete võtmist. Austria ei teavitanud enne KoPl-G vastuvõtmist Iiri Vabariiki ega Euroopa Komisjoni.

- 20 Verwaltungsgerichtshof (Austria kõrgeim halduskohus) lähtub seetõttu sellest, et KoPl-G, isegi kui selles ettenähtud kohustusi tuleks käsitleda konkreetse infoühiskonna teenuse vastu võetud meetmetena ja täidetud oleksid ka muud juba nimetatud tingimused, oleks eelnevalt teatamata jätmise tõttu kohaldatav kassaatorite suhtes üksnes juhul, kui on tegemist edasilükkamatu juhuga direktiivi artikli 3 lõike 5 tähenduses. Sellele sättele viidati sõnaselgelt KoPl-G selgitustes. Siiski ei ole mingeid viiteid sellele, et asukohaliikmesriigile või komisjonile saadeti hiljem teade, nii et igal juhul ei tehtud seda võimalikult kiiresti, nagu on ette nähtud direktiivi 2000/31 artikli 3 lõikes 5. Seetõttu tekib küsimus, kas tagantjärele teavitamise nõue kujutab endast pelgalt haldusnormi või võib selle mittejärgimine viia võetud meetme vastuvõetamatuseni.
- 21 Seetõttu palutakse tõlgendada direktiivi 2000/31 artikli 3 lõiget 5, et oleks võimalik hinnata, kas teate tagantjärele edastamata jätmise viib selleni, et KoPl-G-d ei saa kohaldada kassaatorite suhtes isegi juhul, kui kõik direktiivi artikli 3 lõike 4 punkti a tingimused on muidu täidetud.

Kolmas küsimus

- 22 Juhul kui KoPl-G kohaseid kohustusi tuleb hinnata konkreetse teenuse vastu võetud meetmetena, mis on kassaatorite pakutavate teenuste suhtes põhimõtteliselt kohaldatavad, tekib seoses teenuseosutajatega, kes pakuvad ka videojagamisplatvormi teenust, küsimus, kas direktiivis 2010/13 sätestatud päritoluriigi põhimõttega on teises liikmesriigis asuvate teenuseosutajate puhul vastuolus KoPl-G kohaste kohustuste kohaldamine sisu suhtes, mis ei ole saated ega kasutajate loodud videod.
- 23 Verwaltungsgerichtshofi (Austria kõrgeim halduskohus) arvamuse kohaselt tuleb direktiivi 2010/13 artikli 28a lõikes 1 sisalduvat viidet direktiivile 2000/31 mõista nii laialdaselt, et seal sätestatud tingimustel on võimalik ka nimetatud meetmete võtmine. Direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 kohaselt lubatavate meetmete kohaldamine videojagamisplatvormi teenuste suhtes oleks sel juhul seega lubatav, kui selle kaudu ei sekkuta direktiiviga 2010/13 ühtlustatud valdkonda.
- 24 Kuna videojagamisplatvormidel kättesaadavaks tehtud saated ja kasutajate loodud videod on KoPl-G kohaldamisalast välja jäetud, kuid need on mõiste „videojagamisplatvormi teenus“ oluline element, on Verwaltungsgerichtshof (Austria kõrgeim halduskohus) seisukohal, et KoPl-G kohaste kohustuste kohaldamine peaks olema kooskõlas direktiiviga 2010/13, kui direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 tingimused on täidetud.